

Litteratur

ERIK ANNERS:

Karoliner

Under 1960-talet har en ny typ av populärvetenskaplig litteratur kommit till. Man försöker kombinera text och bild till en enhet, där det visuella intrycket av bilden spelar en större roll som medium än förr. Tendenser i samma riktning har naturligtvis funnits tidigare. Men tekniska hinder har legat i vägen. Den grafiska färgtekniken har varit för utvecklade för att möjliggöra framställning av färgbilder annat än till priser, som skulle gjort böckerna osäljbara.

Krigshistorien med dess färgprakt och dramatik har i detta sammanhang också kommit att uppleva en förnyelse. Fransmännen tycks här ha spelat en pionjärroll, särskilt när det gäller den grafiska tekniken. Denna förnyelse har också nått vårt land och nyligen fått sitt hittills förnämsta uttryck i Alf Åbergs och Göte Göransson's "Karoliner" (Bokförlaget Trevi). De båda herrarna representerar tillsammans en formidabel kombination av sakkunskap och konstnärlig förmåga. Bäst av allt, de har förmått integrera text och bild till en levande enhet: på en gång informativ och fascinerande, för att inte säga gripande.

Förklaringen till att de lyckats så bra i sin framställning av den karolinska tragedin ligger på två plan. Alf Åberg förenar på ett lyckligt sätt fackhistorikerns kunskaper och kulturskribentens på en gång lättillgängliga och eleganta stilkonst. Göte Göransson måste ha lagt ner ett oerhört arbete på att tränga

in i den karolinska tidens miljö för att så väl kunna förena romantik och realism i sin bildkonst. Det bästa av allt är emellertid att boken inte väsentligen är krigshistoria utan folklivsskildring. Här har de båda lärt av modern folklivsforskning – karolinernas liv i dåtida miljö rullas upp inför våra ögon i sviter av kongeniala texter och bilder.

Det sagda kan förefalla som väl mycket beröm på en gång. Men jag tror att var och en som sysslat med den karolinska epoken måste hälsa verket med glädje och att de trots allt ännu många människor, som upplever historien i ett personligt och emotionellt engagemang, kommer att vara Alf Åberg och Göte Göransson varmt tacksamma.

Vi har i Sverige under senare år fått genomlida ett otal historiska romaner, som ger sken av att vara populärvetenskapliga. De har vissa drag gemensamt – författarnas praktiskt taget obefintliga historiska kunskaper och en marxistisk attityd, som går ut på att framställa historiska skeenden som uttryck för härskande klassers förtryck av en utsugen och värnlös massa. Därmed förvrängs ytterligt komplicerade sammanhang till argument i vår tids politiska debatt.

"Karoliner" är något annat: en verklighetsbild ur det förgångna, återgiven med kunskap och inlevelse. På en gång ett epos om det krigiska vardagslivets hjältar och ett dokument om offervilja, plikttröhet och gemenskap över alla klassgränser.